

ANALIZA TRGA DELA S PODROČJA DELOVNEGA PRAVA IN DAVČNEGA SISTEMA

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije

Maj 2021

Projekt: Krepitev usposobljenosti socialnih partnerjev s področja obrti in podjetništva (KRUSPOP)

Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija. Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, 11 prednostne osi: Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, podpora razvoju NVO ter krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev.

Pripravila in uredila: mag. Maja Rigač, Jure Dermastja

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Ljubljana, maj 2021

KAZALO

UVOD	4
I. DELOVNO - PRAVNA ZAKONODAJA	7
II. ZDRAVSTVENA ZAKONODAJA	12
III. POKOJNINSKA ZAKONODAJA	14
IV. DAVČNA ZAKONODAJA	17
VIRI	29

UVOD

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) je 11. marca 2020 razglasila pandemijo novega koronavirusa COVID-19 in dan za tem, 12. marca 2020, je tudi Slovenija uradno razglasila epidemijo tega virusa. Zato bo uvodni del analize normativnega okolja (trga dela in davčnega okolja) posvečen razmeram na trgu dela v času epidemije, drugi del pa predlogom za izboljšanje zakonodaje na delovno-pravnem in davčnem področju.

Izbruh epidemije covid-19 je v letu 2020 močno zaznamoval gospodarstvo Slovenije in ob strogih ukrepih za njeno zaježitev v drugem četrtletju 2020 povzročil močan padec gospodarske aktivnosti, zmanjševanje števila zaposlenih, predvsem zaposlenih z začasno zaposlitvijo in velikim povečanjem števila zaposlenih, ki so jih podjetja napotila na začasno čakanje na delo. Epidemija je prekinila nekajletno gospodarsko konjunkturo in ugodna gibanja na trgu dela, pri čemer so ukrepi pripomogli k manjšemu padcu gospodarske aktivnosti in ublažili padec zaposlenosti ter povečanje brezposelnosti. Vpliv epidemije Covid-19 se najbolj pozna pri mladih (ki imajo večini začasne zaposlitve, npr. študentsko delo) in manj izobraženih, še posebej ženskah., najmanj pa je prizadela starejše zaposlene (med 55-64 let). Obseg študentskega dela je bil v Sloveniji v drugem četrtletju 2020 za polovico manjši kot v enakem obdobju 2019.

Še zlasti pa se je med epidemijo zaostрила problematika sistemov socialne zaščite (dolgotrajne oskrbe, zmogljivosti zdravstvenega sistema in čakalnih dob, dolgoročne vzdržnosti financiranja, še posebej izdatkov za pokojnine).

Slovenija je v letu 2020 za ohranjanje delovnih mest uvedla dva ukrepa: povračilo nadomestila plače za zaposlene na čakanju na delo (v višini 80 % plače, vendar ne manj kot v višini minimalne plače) in delno subvencioniranje polnega delovnega časa, ki ga lahko uveljavlja delodajalec, ki delavcu zagotavlja delo za vsaj polovični delovni čas.

Podjetja so se morala prilagoditi novim razmeram na način, da so najprej zmanjšala obseg začasnih zaposlitev in s koriščenjem ukrepov za ohranjanje delovnih mest. Celotno število zaposlenih je bilo v drugem četrtletju 2020 v Sloveniji podobno kot v povprečju EU za 2,4 % medletno manjše, število začasno zaposlenih pa je bilo v Sloveniji medletno manjše za 29 % (EU za 16,7 %).¹ Hkrati se je zaradi ukrepov za ohranjanje delovnih mest in povečane bolniške odsotnosti v vseh državah EU močno povečal tudi delež odsotnih z dela, ki je bil v veliki meri posledica enormnega povečanja števila zaposlenih na začasnem čakanju na delo. Delež odsotnih zaposlenih z dela na ravni EU je v drugem četrtletju 2020 znašal 21,8 % zaposlenih, kar je 12 o. t. več kot v enakem obdobju lani. V Sloveniji se je povečal z 10,7 % na 27,3 % (Eurostat, 2020). Med razlogi za odsotnost se je na ravni EU najbolj povečalo število zaposlenih na začasnem čakanju na delo.² Vendar podatki o številu oseb na začasnem čakanju na delo po anketi o delovni sili za večino držav niso razpoložljivi. SURS

¹ Vir: UMAR, Vpliv epidemije na trg dela, december 2020.

² Po podatkih Eurostat (vir: anketa o delovni sili) se je število zaposlenih na čakanju na delo v EU povečalo z 2,4 mio oseb v drugem četrtletju 2019 na 19,2 mio v drugem četrtletju 2020.

(2020) navaja, da je bilo v drugem četrtletju 2020 pri nas povprečno 193 tisoč oseb, ki niso opravljale svojega dela, od tega jih je bilo 45 % na čakanju in 15 % na bolniškem dopustu.

Po raziskavi Napovednik zaposlovanja 2020/II, ki jo dvakrat letno izvaja Zavod RS za zaposlovanje, med delodajalci z 10 ali več zaposlenimi, so obeti glede rasti zaposlenosti pozitivni. Anketirani delodajalci načrtujejo, da bodo v roku 6 mesecev potrebovali nove delavce, večinoma zaradi nadomeščanja (upokojitve, porodniški dopusti, dopusti za nego in varstvo otrok, ipd.), ter zaradi večjih potreb. Najpogosteje iskani bodo kovinarji, strojni mehaniki, gradbinci, poklici za osebne storitve, strokovnjaki matematično-naravoslovnih in tehnično-tehnoloških ved ter zdravstveni strokovnjaki. Delodajalci pa imajo še vedno največ težav pri iskanju ustreznih kadrov, kot so zidarji, vojaki, vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev, delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, prodajalci, varilci, kuharji, orodjarji, elektroinštalaterji in natararji.

V drugem delu analize so predstavljeni predlogi na področju delovno-pravne, zdravstvene in davčne zakonodaje, ki smo jih zbrali na podlagi predlogov naših članov s terena, strokovnih sekcij in odborov OZS, svetovalcev pri OZS ter območnih obrtno-podjetniških zbornic.

Na področju trga dela predlagamo, da se uzakoni nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec delavcu lahko odpovedal pogodbo o zaposlitvi zaradi zdravstvenih razlogov, ko delavec ne more opravljati dela neprekinjeno več kot šest mesecev ali eno leto v obdobju treh let. Da bi dosegli večjo fleksibilnost trga delovne sile in spodbudili zaposlovanje pri malih delodajalcih, predvsem za nedoločen čas, predlagamo ustanovitev posebnega sklada za odpravnine, s čimer bi jih razbremenili izplačil odpravnin v primerih odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Nadalje so navedeni predlogi za fleksibilnejše zaposlovanje na področju urejanja trga dela in glede zaposlovanja in dela na črno.

Na področju pokojninske zakonodaje predlagamo pripravo takšne systemske zakonske rešitve, ki bi vsem upokojenim obrtnikom in podjetnikom omogočila uživanje celotne pokojnine kljub temu, da ob tem še naprej opravljajo svojo samostojno dejavnost, iz naslova katere plačujejo ustrezne dajatve, tako davke kot prispevke.

Na področju zdravstva je bistvenega pomena sprejetje novega Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Prvenstveno izpostavljam drugačno ureditev regresnih zahtevkov zavodov do delodajalcev v primeru nesreče oziroma poškodbe pri delu, ki jih v zadnjih letih Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pospešeno naslavljata na delodajalce. V zadnjih nekaj letih je OZS izvajala številne aktivnosti. Na podlagi tega je prišla do več možnih rešitev, med katerimi sta tudi ti, da naj bo odškodninska odgovornost izključena, če je do škodnega dogodka prišlo zaradi lažje malomarnosti delodajalca ter določitev limita pri regresnih zahtevkih.

V okviru spremembe zdravstvenega zakona predlagamo, da mora breme nadomestil v času bolniškega staleža prej preiti iz delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), in sicer po 20 koledarskih dneh. Na področju poklicnih bolezni je potrebno najprej sprejeti in urediti področje zdravstvene in pokojninske zakonodaje (predvsem Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju), ki bo zagotovilo ustrezne varovalke za preprečitev potencialnih zlorab in

nedokazanih odškodninskih zahtevkov do delodajalcev, ki bi lahko nastale zaradi pravilnika o poklicnih boleznih.

Predlogi na davčnem področju so usmerjeni k nižjim davčnim obremenitvam, administrativnim razbremenitvam in k odpravi neenakosti med davčnimi zavezanci. Med drugim so predlagane rešitve kot so razbremenitev stroškov plač, znižanje stopnje davka od dohodkov pravnih oseb v mikro in majhnih družbah, uvedba davčnih olajšav, nižji DDV oziroma uvedbo nižje stopnje davka na dodano vrednost za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti.

I. DELOVNO - PRAVNA ZAKONODAJA

V okviru delovno-pravnega področja navajamo predloge za izboljšanje zakonodaje, na področju delovnih razmerjih, urejanja trga dela, preprečevanja dela in zaposlovanja na črno, kolektivnih pogodb ter na področju invalidske zakonodaje:

Predlagamo spremembe Zakona o delovnih razmerjih glede odpovednega roka, dodatka za delovno dobo, akta o sistemizaciji delovnih mest, definicije delovnega časa, izredne odpovedi in uvedbo sklada za odpravnine.

V praksi se je izkazalo, da je potrebno določiti nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec lahko delavcu odpovedal pogodbo o zaposlitvi v primeru, ko delavec ne more opravljati dela iz zdravstvenih razlogov neprekinjeno več kot šest mesecev ali eno leto v obdobju treh let. Odsotnost iz razlogov poškodbe pri delu ni utemeljen razlog v takšnih primerih.

Predlagana ureditev je usklajena s Konvencijo Mednarodne organizacije dela št. 158 o prenehanju delovnega razmerja na pobudo delodajalca (Uradni list SFRJ, MP št. 4/84; Akt o notifikaciji nasledstva, Uradni list RS št. 54/1992; v nadaljnjem besedilu: Konvencija MOD št. 158) in Evropsko socialno listino (spremenjeno, Uradni list RS, št. 7/99; v nadaljnjem besedilu: MESL). MESL v 24. členu določa pravico do varstva v primerih prenehanja zaposlitve, ki se uresničuje tudi s pravico delavcev, da njihova zaposlitev ne more prenehati brez veljavnih razlogov za tako prenehanje, povezanih z njihovimi sposobnostmi ali ravnanjem ali zaradi operativnih razlogov na strani podjetja, ustanove ali službe. Najpomembnejša zahteva (splošni standard) Konvencije MOD št. 158 je, da mora za vsako odpoved s strani delodajalca obstajati resen, utemeljen razlog, ki opravičuje odpoved, in ne morebitni navidezni, deklaratorni razlog. Pomemben je dejanski razlog odpovedi, ne pa razlog, ki ga je delodajalec navedel.

Mednarodna organizacija dela (v nadaljnjem besedilu: MOD) se je do vsebine konvencije in priporočila št. 166 še dodatno opredelila v opombah h konvenciji iz leta 2008. Pri tem MOD razlog na strani delavca opredeljuje kot razloge povezane s sposobnostjo delavca in razloge povezane z ravnanjem delavca.

Pri tem gre pri sposobnosti delavca za dve komponenti:

- pomanjkanje sposobnosti ali lastnosti, ki so potrebne za izvedbo opravil, kar vodi v nezadovoljivo opravljanje dela oziroma nedoseganje pričakovanih delovnih rezultatov,
- nedoseganje pričakovanih delovnih rezultatov, ki ni posledica delavčevih namernih ravnanj, pri čemer gre tudi za različne stopnje nezmožnosti opravljanja dela kot posledice bolezni ali poškodbe.

Predlagamo ukinitvev dodatka za delovno dobo in akta o sistemizaciji delovnih mest. Regres za letni dopust naj v času bolniške odsotnosti in starševskega dopusta bremeni institucijo, ki v tem času izplačuje nadomestilo plače delavcu.

Potrebna je sprememba delovnega časa, saj je to le efektivni delovni čas brez odmora za malico ter sprememba glede prevoza na delo. V Sloveniji predstavlja delovni čas dejansko 37,5 ure in ne 40 ur na teden.

Predlagamo tudi možnost, da lahko delavec da soglasje za pobot delodajalčeve terjatve do njega pred nastankom delodajalčeve terjatve.

Ena izmed temeljnih obveznosti delavca je obveznost obveščanja, zato naj se pri izredni odpovedi (četrta alineja prvega odstavka 110. člena ZDR-1) glasi: Delodajalec lahko delavcu izredno odpove pogodbo o zaposlitvi, če delavec najmanj pet dni zaporedoma ne pride na delo, o razlogih za svojo odsotnost pa ne obvesti delodajalca (briše pa se: čeprav bi to moral ali mogel storiti). Predlagamo tudi, da takemu delavcu pogodba o zaposlitvi vedno preneha s prvim dnevom neupravičene odsotnosti, četudi se vrne na delo.

Po sedanji ureditvi lahko delodajalec delavcu odredi prepoved opravljanja dela le v primeru uvedbe postopka izredne odpovedi in ima delavec pravico do nadomestila plače v višini polovice njegove povprečne plače v zadnjih treh mesecih pred uvedbo postopka odpovedi. Zato predlagamo, da ima delodajalec tudi za čas trajanja postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga in v času teka odpovednega roka pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela, možnost delavcu odrediti prepoved opravljanja dela.

Da bi dosegli večjo fleksibilnost trga delovne sile in spodbudili zaposlovanje pri malih delodajalcih, predvsem za nedoločen čas, je potrebno ustanoviti poseben **sklad za odpravnine delavcem**, s čimer bi delodajalce - podjetja razbremenili izplačil odpravnin v primerih odpovedi pogodbe o zaposlitvi.

V sklad za odpravnine bi prispevali sredstva vsi socialni partnerji (delodajalci, delavci in država), pri čemer bi predvsem država morala zagotoviti zagonska sredstva že ob ustanovitvi sklada, da bi ta lahko opravljal svojo funkcijo že od svoje ustanovitve dalje.

Predlagamo **izenačitev delovnopravnega položaja poslovnih oseb, prokuristov in vodilnih delavcev tako, da se pri vodilnih delavcih določi tako kot imajo urejeno poslovodne osebe in prokuristi**; torej, da lahko stranki pogodbe o zaposlitvi drugače uredita pravice, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja v zvezi s pogoji in omejitvami delovnega razmerja, delovnim časom, zagotavljanjem odmorov in počitkov, plačilom za delo, disciplinsko odgovornostjo in prenehanjem pogodbe o zaposlitvi.

Da bi bili starejši delavci bolj privlačni za delodajalce predlagamo, da se nekatere pravice, ki pripadajo le starejšim delavcem, znižajo ali ukinejo (prepoved opravljanja nadurnega dela, več letnega dopusta, zaščiteni kategoriji glede odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga,...).

Na področju **kolektivnih pogodb** predlagamo, da delodajalca zavezuje le ena kolektivna pogodba dejavnosti. Zakon o kolektivnih pogodbah določa, da kadar posameznega delodajalca zavezuje več kolektivnih pogodb iste vrste na isti ravni, se uporabljajo določbe, ki so za delavce ugodnejše. Predlagamo, da se lahko delodajalec z delavcem v pogodbi o zaposlitvi, kadar ga zavezuje več kolektivnih pogodb dejavnosti, dogovori, katero bosta uporabljala.

V zvezi s Kolektivno pogodbo dejavnosti trgovine Slovenije (KPPTS), ki prinaša omejitve dela na nedelje in praznike, predlagamo sprostitev omejitve, da na praznike, ki so dela prosti dnevi, ne smejo delati redno zaposleni delavci. V nekaterih dejavnosti, katerih glavnina prihodka je vezana na delo za praznike (npr. cvetličarji za 31. oktober in 1. november) je ta omejitev še posebej neprimerna.

Zaradi pomanjkanja delovne sile je potrebno v **Odredbi o določitvi poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela** razširiti nabor poklicev še na: natakar, sobarica,

receptor, voznik avtobusa, inštalater strojnih inštalacij, klepar-krovec, gradbeni delavec, delavec za enostavnejša zidarska dela, čistilec prostorov.

Na področju Zakona o urejanju trga dela predlagamo:

- uvedbo možnosti, po kateri bi delodajalci za zaposlene v dejavnostih, ki so sezonskega značaja, lahko letno, do štiri mesece, začasno prijavili delavce na Zavod RS za zaposlovanje, s pravico do denarnega nadomestila (takšen način poznajo v Avstriji). Po poteku tega obdobja pa bi delavce ponovno zaposlili.
- spremembe pri začasnem in občasnem delu (upokojencev) tako, da se ukinite omejitve mesečnega števila ur in določitev letne omejitve števila ur (predlagamo daljše referenčno obdobje), ter razširi začasno in občasno delo še na druge upravičence (brezposelne osebe in druge osebe, ki so že zavarovane na drugih pravnih podlagah).

Zakon o **preprečevanju dela in zaposlovanju na črno** bistveno preširoko dovoljuje aktivnosti gospodinjestev (sosedska pomoč, sorodsvena pomoč, prostovoljno delo), v sklopu katerih se skriva precejšen obseg sive ekonomije.

Delo na črno se v veliko primerih izvaja v zasebnih prostorih, domovih, garažah, npr. frizerska, kozmetična dejavnost (zlasti manikura, pedikura in ličenje). Poslovni subjekt, ki ima registrirano kozmetično dejavnost plačuje vse dajatve, prispevke, je podvržen pregledu zdravstvene inšpekcije (izpolnjevati mora vse zahteve v skladu s Pravilnikom o minimalnih sanitarno zdravstvenih pogojih za opravljanje dejavnosti higienske nege in drugih podobnih dejavnosti - sterilizacijski načrt, obvestila o zdravstvenih tveganjih in omejitvah ipd.) in pregledu drugih inšpekcij; skratka deluje popolnoma legalno. Medtem ko subjektu, ki opravlja dejavnost kar doma, v zasebnih prostorih, ne izdaja računov, ne plačuje dajatev, ni potrebno izpolnjevati naštetih stroгих zahtev.

Zato bi morali potekati poostreni inšpekcijski nadzori nad izvajanjem dela in zaposlovanja na črno, predvsem je potrebno kontrolirati izvajanje del ob vikendih in v popoldanskem času ter t.i. gradnjo v lastni režiji.

K delu na črno veliko pripomorejo trgovine bodisi z gradbenim materialom ali z deli in opremo za vozila, ki šušmarjem (na gotovino) dajejo visoke popuste - večje kot legalno registriranim podjetnikom. Inšpektorji bi lahko v trgovinah to preverjali po količinah in vrstah materiala ter pogostosti nakupov ter zlahka ugotovili, kdaj gre za prodajo šušmarjem. Trgovci, ki nimajo razpisanega popusta, npr. 30 %, ne bi smeli prodajati s takšnim popustom, če nimajo sklenjene pogodbe, v kateri so predvideni rabati.

Dobavitelji - trgovci nudijo končnim porabnikom naprave, ki so zdravju, premoženju in okolju nevarne, brez montaže. Ti proizvodi bi se morali končnemu uporabniku prodajali zgolj samo v kompletu z dobavo in montažo. Ker je potrebno upoštevati vidik, da je ogrevalna naprava, »split« klimatska naprava ipd. le del nekega celotnega sistema in kot taka brez povezave z ostalimi segmenti sistema ni samostojen proizvod. Če jo vgradi nepooblaščen oseba lahko predstavlja veliko nevarnost za življenje in okolje. Podjetja, ki to vgrajujejo oziroma montirajo, morajo imeti pridobljena obrtna dovoljenja in opravljene ustrezne specialne izpite. Po drugi strani pa lahko vsaka fizična oseba te naprave kupi in vgradi v lastni režiji, brez strokovne vgradnje. Tu se pojavi tudi vprašanje neenakosti pred zakonom, za določeno skupino veljajo strogi pogoji za opravljanje dejavnosti, druga skupina pa to lahko opravi brez odgovornosti do okolja, zdravja in države.

Nelojalna konkurenca in delo na črno, na področju gostinstva izpodriva tiste, ki legalno opravljajo dejavnost. Vse več je posameznikov, ki niso ustrezno registrirani in opravljajo različne dejavnosti (catering, razne poroke in druge gostinske storitve). Pri tem je potrebno izpostaviti problem nadzora raznih piknik prostorov, porok pod kozolci, raznih društev in šol,

ki opravljajo gostinske storitve. Potreben je tudi ustrezen nadzor prodajnih avtomatov za prigrizke in napitke.

Tudi v fotografski dejavnosti osebe, ki opravljajo dejavnost fotografiranja in niso registrirane, kar predstavlja veliko nelojalno konkurenco (cenejše storitve). Predvsem je problem na terenu, saj tako imenovani »fotografi«, ki ne izdajajo računov, svoje fotografske storitve oglašujejo preko spleta in Facebooka, fotografirajo poroke na terenu ob sobotah, brez ustreznih registracije kot to določa zakonodaja. Zato mora biti kazen za šušmarja izenačena s subjekti, ki so registrirani, globe za omogočanje dela na črno so še vedno različne.

Nelojalna konkurenca in delo na črno na področju popravil in vzdrževanja vozil prisiljuje tiste, ki legalno opravljajo dejavnost, da se odločajo za deregistracijo dejavnosti, hkrati pa dejavnost opravljajo še naprej. Zelo podobna je situacija tudi na področju slikopleskarstva in fasaderstva.

Predlogi OZS za zmanjšanje obsega sive ekonomije so, da se sosedska in sorodstvena pomoč ne sme opravljati na področjih, ki so nevarna za zdravje in premoženje oseb in ima negativne vplive na okolje; prostovoljsko delo, ki je v celoti izvzeto iz določb tega zakona je neprimerno, saj se prav v tej obliki omogoča vrsto aktivnosti, ki pomenijo za posameznike pridobitev materialnih koristi (kadar nastane vzajemnost prostovoljne pomoči med dvema ali več osebami). Zato predlagamo, da se prostovoljsko delo posebej prouči in ustrezno omeji oziroma izvzame kot izjema; ker vrste osebnega dopolnilnega dela niso določene z zakonom, temveč v podzakonskem aktu, predlagamo, da se že v zakonu zapiše splošna napotilna norma v smeri, da se dopusti opravljati le tista dela, ki praviloma zaradi ekonomike niso zanimiva za opravljanje kot redna dejavnost; da se v definicijo vključi tudi zaposlovanje na črno, saj se v praksi pogosto dogaja, da naročniki vedo, da pravne osebe in samostojni podjetniki izvajajo nekatera dela (storitve) s pomočjo delavcev zaposlenih na črno, a kot naročniki niso sankcionirani, saj zanje v teh primerih (čeprav vedo ali so bili opozorjeni, da izvajalci zaposlujejo na črno) sankcij ni; kazen za posameznika (šušmarja) in posameznika, ki naroči ali oglašuje delo na črno mora biti izenačena s subjekti, ki so registrirani za opravljanje pridobitnih dejavnosti, saj je pridobljena materialna korist identična v obeh primerih. Prav tako naj bodo izenačene kazni za izvajalca in naročnika dela na črno. Posebej ostro je potrebno sankcionirati povratnike.

Predlagamo tudi, da se iz dela in zaposlovanja na črno izvzame opravljanje brezplačnega dela sorodnikov v ravni vrsti (vnuki, pravnuki) v obrtnih dejavnostih. Za nekatere obrtne dejavnosti (na primer urarstvo) je nujno potrebno, da se začnejo znanje in spretnosti pridobivati v najzgodnejšem življenjskem obdobju. Prisotnost otrok v obrtnih delavnicah njihovih staršev oziroma starih staršev ne bi smela biti nelegalna. Obrt je namreč način življenja in domača obrt tudi način preživetja. Tako bi se moralo v splošnem podpirati zgodnje učenje obrti in prenos znanja starejših generacij na mlajše, da se lahko zagotovi kvaliteto in kontinuirano znanje znotraj družinskih obrti. Za veliko obrti je ključnega pomena zgodnje učenje fine motorike in stalno opazovanje obrtnikov pri njihovem delu, torej stalna prisotnost mlajših generacij na delovnih mestih njihovih sorodnikov. Obrt je način življenja, ki se ga moraš začeti učiti že v zgodnjem otroštvu. Pri družinski obrti in podjetništvu gre za tako specifična primera, da zahtevata specifično obravnavo.

Zaradi promocije družinske obrti in nadaljevanja družinske tradicije je smiselno tudi vnukom in pravnukom omogočiti občasno legalno prisotnost v družinskih delavnicah starih staršev.

Predlagamo spremembe na področju zaposlitve invalidov:

- **Odpoved pogodbe o zaposlitvi invalidu**

Pri delodajalcu, ki ima najmanj pet zaposlenih delavcev, razloge za odpoved pogodbe o

zaposlitvi ugotovi komisija v sestavi predstavnika Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ), predstavnika Inšpektorata RS za delo (IRSD), predstavnika Zavoda RS za zaposlovanje (ZRSZ), predstavnika delodajalcev in predstavnika sindikatov. Komisija pa lahko tudi pri delodajalcu, ki ima zaposlenih manj kot pet delavcev, ugotavlja razloge za odpoved pogodbe o zaposlitvi, če tako predlaga ZPIZ, ZRSZ, zavarovanec ali delodajalec. Zato predlagamo zvišanje meje iz 5 na 20 zaposlenih delavcev, ko razloge za odpoved pogodbe o zaposlitvi ugotovi komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi.

Predlagamo tudi spremembo Pravilnika o načinu dela Komisije v smislu črtanja obligacije obveščanja delavca o nameravani odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki ga določa Pravilnik, saj takega obvestila o nameravani odpovedi ne zahteva več ZDR-1, ki velja od aprila 2013. Predlagamo možnost odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu tudi v kolikor gre za sklenjeno pogodbo za določen čas, saj zakonodaja omogoča odpoved samo v primeru sklenitve pogodbe za nedoločen čas.

Komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi naj izda odločbo, ki ima pravni učinek ter poleg uvoda, naziva, izreka, obrazložitve vsebuje tudi pravni pouk. Mnenje medicine dela mora biti odločilno, komisija naj bo le nadzorni organ.

- **Oprostitev plačila prispevka zaradi neizpolnjene kvote v invalidski sklad**

Delodajalec, zavezanec h kvoti, ki ne izpolni kvote, mora do vključno zadnjega dne v mesecu za pretekli mesec plačati v sklad prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov, v višini 70 % minimalne plače za vsakega invalida, ki bi ga moral zaposliti za izpolnitev predpisane kvote. V praksi pa bi delodajalci želeli zaposlitvi invalida, vendar primernega ni niti v evidenci iskalcev zaposlitve na Zavodu RS za zaposlovanje. Predlagamo, da je delodajalec oproščen plačila prispevka zaradi neizpolnjene kvote, če mu Zavod RS za zaposlovanje izda potrdilo, da v evidenci iskalcev zaposlitve ni primernega invalida.

- **Nadomestna izpolnitev kvote**

Predlagamo, da delodajalec, ki ne izpolnjuje kvote z zaposlenimi invalidi, lahko delno ali v celoti zniža obveznost plačila prispevka za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov na podlagi sklenjene pogodbe o poslovnem sodelovanju z enim ali večimi invalidskimi podjetji ali zaposlitvenimi centri kot nadomestno izpolnitev kvote.

II. ZDRAVSTVENA ZAKONODAJA

V okviru zdravstvenega področja je navedenih 12 predlogov za spremembo Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju:

- **Breme nadomestil v času bolniškega staleža mora preiti z delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) po 20 koledarskih dneh.** Smiselno enako naj velja tudi za samozaposlene osebe in družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe.
- **Predlagamo, da začasna nezmožnost za delo in nadomestilo plače traja v posameznem primeru neprekinjeno največ 12 mesecev ali s prekinitvami v dveh letih največ 18 mesecev**
- **Določena naj bo pravica delodajalca o pridobitvi bolniškega reda od delavčevega osebnega zdravnika, saj mora delodajalec** poznati zdravstvene omejitve delavca in navodila osebnega zdravnika, ki jih je dal delavcu v času začasne zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe.
- **Okrepi naj se nadzor v času bolniškega staleža** ter sankcionirajo kršitve v času bolniškega staleža, in sicer tako, da zavarovanec izgubi pravico do prejemanja nadomestila plače. Večji pomen mora, tudi v času bolniškega staleža, dobiti pooblaščen zdravnik medicine dela, ki mora sodelovati z delodajalcem in osebnim zdravnikom delavca.
- **Zagotoviti osnovno zdravstveno varstvo vsakomur;** poskrbeti je treba za obrtnike, ki potrebujejo nujno zdravstveno oskrbo in zaradi različnih razlogov niso zmogli plačevati prispevkov.
- **Prispevek za poškodbe pri delu** v višini 0,53 odstotkov od bruto plače delavcev naj se nameni tudi za promocijo zdravja in varstvo pri delu. Ta prispevek je potrebno obravnavati v povezavi z regresnimi zahtevki. Primaren namen tega prispevka je za kritje poškodb pri delu in poklicnih bolezni, del pa se naj porabi za promocijo zdravja in varstva pri delu, ki je obveza Zakona o varnosti in zdravju pri delu.
- **ZZZS naj sam obračuna in izplačuje denarno nadomestilo neposredno zavarovancu**
- **Uzakonitev odloga ter obročnega plačila prispevkov za zdravstveno zavarovanje**

Nujno je potrebno uskladiti statute oziroma kategorije zavarovancev ter prednostni vrstni red zavarovanj v vseh štirih sistemskih zakonih (Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, Zakon o urejanju trga dela).

- **Socialna varnost za vse kategorije zavarovancev** ne glede na to, ali so zavarovani iz naslova delovnega razmerja, iz naslova opravljanja dejavnosti ali kako drugače.

Pri uveljavljanju določenih socialnih pravic so samostojni podjetniki še vedno v neenakopravnem položaju, čeprav plačujejo namenske prispevke za socialno varnost na enak način in po enakih prispevnih stopnjah, kot ostale kategorije zavarovancev.

Predpisi, na podlagi katerih se uveljavlja socialna varnost, tako zaposlenih kot tudi tistih, ki so zavarovani na podlagi opravljanja dejavnosti ali kaki drugi podlagi, naj upoštevajo specifično posameznih kategorij zavarovancev; toda osnovna rešitev mora zagotavljati socialno varnost vsem zavarovancem. Še vedno ostaja nekaj problemov in primerov neenakosti zavarovancev:

- **V času bolniškega staleža nosilca samostojne dejavnosti mora biti zavarovalna osnova nižja**

Nujno je potrebno ponovno uvesti rešitev na področju obračunavanja prispevkov za socialno varnost nosilcev samostojne dejavnosti, ki se nanaša na osnovo za obračun teh prispevkov v času njihove bolniške odsotnosti, ki traja do 30 delovnih dni. Predlagamo, da se odbitek od osnove za obračun prispevkov za socialno varnost v času bolniške odsotnosti, ki bremeni nosilca dejavnosti, izenači z načinom obračuna teh prispevkov pri zaposlenih v prvih 30 delovnih dneh njihove odsotnosti z dela, ki je odvisna od razloga za bolniško odsotnost (pri bolezni ali poškodbi izven dela je 80 %).

- **Delna oprostitev plačila prispevkov delodajalcev iz 156. člena ZPIZ-2 naj velja tudi za podjetnike, ki so vključeni v socialna zavarovanja po 15. členu ZPIZ-2 iz naslova opravljanja pridobitne dejavnosti kot samozaposlene osebe oz. kot družbeniki in poslovodne osebe po 16. členu ZPIZ-2, v kolikor so stari 60 let, tako kot velja za delodajalce, ki so delno oproščeni plačila prispevkov delodajalca za starejše delavce in sicer v višini 30 % za zaposlene osebe, ki dopolnijo starost 60 let.**

- **Drugačna ureditev povračila škode delodajalcev v primeru nesreče pri delu**

Iz 87. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) ter 191. do 193. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) izhaja, da imata ZZVS ter ZPIZ, pravico od delodajalca zahtevati povrnitev stroškov zdravljenja in drugo povzročeno škodo, če je le-ta posledica delavčeve poškodbe pri delu, bolezni oziroma invalidnosti ali celo smrti in je nastala, ker niso bili izvedeni ustrezni higiensko-sanitarni ukrepi, ukrepi varstva pri delu ali drugi ukrepi, predpisani ali odrejeni za varnost ljudi.

Predlagamo, da se iz zgoraj citiranih zakonov določbe o povračilu škode črtajo oziroma bistveno spremenijo in gredo rešitve v smer omejitve delodajalčeve odgovornosti iz naklepa in hude malomarnosti, kot tudi siceršnjega limitiranja višine regresnih zahtevkov. Iz tega razloga predlagamo naslednje alternativne rešitve:

- Odškodninska odgovornost delodajalcev v primeru regresnih zahtevkov zavodov naj bo **izključena**, če je do škodnega dogodka prišlo zaradi lažje malomarnosti delodajalca. V ta namen bi se morala ustrezno spremeniti Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ter Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.
- Odškodninska odgovornost delodajalcev mora biti **limitirana**, če je škodni dogodek posledica malomarnosti.
- Regresni zahtevki ZZVS naj se krijejo iz naslova posebnega prispevka za poškodbe pri delu, ki se mesečno plačuje v višini 0,53 % od plače oziroma zavarovalne osnove.
- Zakonsko predpisati obvezno zavarovanje za kritje regresnih zahtevkov, toda v okviru obstoječih prispevnih stopenj, brez dodatnih stroškovnih obremenitev gospodarstva.

III. POKOJNINSKA ZAKONODAJA

Na področju Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju predlagamo spremembe glede prejemanja polne pokojnine in nadaljevanja dejavnosti obrtnikov in podjetnikov.

Nesmiselno je postavljati zahtevo, da mora obrtnik oziroma podjetnik svojo dejavnost kot s.p. zapreti, če hoče uveljaviti polno pokojnino, kar je še posebej nepotrebno, v kolikor ima zaposlene delavce, ki jim na ta način zagotavlja tudi socialno eksistenco in zanje odvaja ustrezne prispevke v blagajne javnih zavodov.

Tako ministrstvo, pristojno za delo kot tudi druge inštitucije večkrat izpostavljajo in nagovarjajo starejše, da je treba ohraniti aktivnost v čim višji starosti. Zaželeno bi moralo biti, da se ta aktivnost pozna tudi v materialnem smislu.

Novela Zakona o urejanju trga dela je to omogočila upokojujencem, ki v odvisnem razmerju lahko brez škodljivega vpliva na pokojnino zaslužijo do 8.235,35 evrov letno. Podobno je brez škodljivega vpliva na pokojnino moč opravljati funkcijo prokurista ali direktorja na podlagi civilnopravne pogodbe o poslovanju in to ne glede na višino zneska (po starem ZPIZ-1 je veljala omejitev do minimalne plače), prav tako tudi intelektualci preko avtorskih pogodb lahko brez škodljivega vpliva na pokojnino prejemajo honorarje in to brez limita, podobno pa je tudi z zaslužki upokojujencev na podlagi podjemnih pogodb.

Večina zavarovancev namreč pokojnino razume kot pravico, ki jim pripada, ker so v ta namen 40 let plačevali namenske prispevke.

Glede na navedeno predlagamo pripravo takšne systemske zakonske rešitve, ki bi vsem upokojujenim obrtnikom, podjetnikom omogočila uživanje celotne pokojnine kljub temu, da ob tem še naprej opravljajo svojo samostojno dejavnost, iz naslova katere v izogib očitkom o neloyalni konkurenci plačujejo še naprej predpisane dajatve, tako davke kot prispevke.

Rezultat take rešitve bo več sredstev v proračunu, več davkov iz naslova dohodnine, DDV, več prispevkov za ZPIZ in ostale inštitucije, večja bo socialna varnost upokojujencev, večje bo njihovo zadovoljstvo, ko bodo videli, da lahko sami še vedno koristno in aktivno soustvarjajo tudi v starosti, manj bo sive ekonomije, in obratno.

Smiselno enako naj velja tudi za družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe. Iskanje rešitve za ohranitev polne pokojnine na način, da družbenik postane prokurist, poslovodno funkcijo pa prenese na kako drugo osebo nima posebne dodane vrednosti, ampak predstavlja nepotrebno administrativno in finančno breme.

Četudi je novela ZPIZ-2B razširila inštitut delne upokojitve na način, da je možno uveljaviti tri četrtine pokojnine in plačevati iz naslova nadaljnjega opravljanja dejavnosti zgolj četrtino prispevkov, takšna zakonska rešitev ne zadovoljuje pričakovanj vseh naših članov, ki želijo imeti polno pokojnino. Vsekakor je nerazumljivo in družbeno škodljivo, da lahko uživa polno pokojnino tisti, ki popolnoma ničesar ne počne, ne pa tudi obrtnik, podjetnik, ki bi ob prejemanju polne pokojnine, opravljal še legalno dejavnost in iz tega naslova plačeval še davke in prispevke, če ob tem zanemarimo tudi višje dajatve iz naslova komunalnih prispevkov. Čeprav je Ustavno sodišče RS z odločbo št. U-I-303/18-38 odločilo, da zdajšnja zakonska rešitev ni v neskladju z Ustavo RS, pa je vsekakor za v bodoče izhajati tudi iz njihove ugotovitve v 38. tč. obrazložitve, »vendar taka presoja US ne pomeni, da Ustava

drugačno ureditev onemogoča«. To pomeni, da zakonodajalec lahko dvojni status uredi tudi v smeri predloga OZS.

- **Odlog in obročno plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za s.p.-je**

Skladno z odločbo Ustavnega sodišča RS, je ZPIZ-2 uzakonil ureditev, da ni več možen odpis ali delni odpis kot tudi ne odlog ali obročno plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Glede na dejstvo, da se ta odločba nanaša na zaposlene, menimo, da bi za podjetnike še vedno morala obstajati možnost odloga ali obročnega plačila prispevkov. Tudi plačilo z zamikom ali na obroke, pomeni korektno izpolnitev predpisanih obveznosti, saj se pri tem zaračunajo zakonite zamudne obresti in posledično de facto nihče ne bi bil oškodovan. Zadostno varovalko pred morebitno zlorabo pa predstavlja že zakonska ureditev, da se s.p.jem v primeru neplačanih prispevkov ne prizna pokojninska doba.

- **Ustanovitev enotnega izvedenskega organa za delavce invalide**

V primerih, ko je delavec v invalidskem postopku, naj se v sodelovanju z delodajalcem že v obravnavi pred invalidsko komisijo ZPIZ, v sestavo katere naj se vključi tudi predstavnik ZRSZ, ugotavlja možnost prerazporeditve delavca na drugo delovno mesto, upoštevajoč pri tem tako specifično delovnega procesa delodajalca kot tudi zdravstvene oziroma delovne omejitve delavca.

S tem bi odpadli dolgi postopki pred 5-člansko komisijo ministrstva, pristojnega za delo, ki podaja mnenje o dopustnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu, pri čemer to mnenje temelji ravno na ugotavljanju možnosti ali delodajalec odločbo ZPIZ o prerazporeditvi delavca na drugo delovno mesto sploh lahko realizira ali ne.

V praksi se v večini primerov, ki pridejo pred to komisijo ugotovi, da prerazporeditev delavca na drugo delovno mesto ni možna, zato se običajno tudi poda soglasje za odpoved pogodbe o zaposlitvi. To pomeni, da se posamezni postopek v primeru, ko pri delodajalcu ni ustreznega delovnega mesta za invalida, konča z nekajmesečno zamudo, ki pa finančno bremeni delodajalca.

Pristojna ministrstva naj pristopijo k pripravi zakonodaje, ki bo omogočila ustanovitev enotnega izvedenskega organa, ki bi posameznega zavarovanca obravnaval bodisi za potrebe ocenjevanja začasne, trajnejše ali trajne dela zmožnosti, tako za potrebe ZZZS, ZRSZ kot tudi ZPIZ, saj bi se na ta način postopki izvajali bistveno bolj racionalno.

Na področju **poklicnega zavarovanja** naj Vlada Republike Slovenije v čim krajšem možnem času sprejme uredbo, s katero se določijo merila in kriteriji ter način in financiranje ugotavljanja delovnih mest, za katera so delodajalci dolžni plačevati prispevke za poklicno zavarovanje. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pa bi moralo čimprej v skladu z 201.a členom ZPIZ-2 imenovati Komisijo, pristojno za ugotavljanje, ali pri zavezancu obstajajo delovna mesta, za katera je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje. S tem naj bi se dosegla revizija delovnih mest ter delodajalcem omogočila vključitev in izključitev iz sistema poklicnega zavarovanja ob spremembi pogojev. Do današnjega dne ni bila izdana ne uredba, ne imenovana Komisija pri MDDSZ, kljub temu, da je zakonski rok za sprejetje uredbe potekel že pred dobrimi šestimi leti. S tem so pristojni organi opustili

zakonsko določeno obveznost, kar lahko predstavlja temelj za odškodninsko odgovornost države v primeru konkretnih sporov.

Predlagamo **spremembo Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov**, da obliacija zaposlovanja invalidov ni predpisana za prevoznike in tiste dejavnosti, kjer invalidi glede na naravo dejavnosti ne morejo oz. celo ne smejo opravljati dela (vozniki, ipd.).

Predlagamo, da v določenih dejavnostih ne bi bilo potrebno zaposlovati invalidov ali plačevati prispevka za nedoseganje kvote, če tako delo zahteva popolnoma zdrave, mentalno in fizično sposobne ljudi, predvsem tudi zaradi varnosti tretjih oseb.

IV. DAVČNA ZAKONODAJA

Na področju Zakona o dohodnini in Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb smo zbrali 14 predlogov:

1. Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov

Lestvica za odmero dohodnino vsebuje primerljive stopnje obdavčitve z drugimi državami EU, vendar pa dohodninski razredi niso primerljivi, saj so občutno prenizki. Medtem ko imajo nekatere države članice EU ničelno dohodninsko stopnjo tudi za dohodke do 11.000 evrov in več, v Sloveniji najnižja dohodninska stopnja zajema dohodke do zneska 8.500 evrov in je obdavčena s 16 %. OZS zahteva, da se razpon prvega razreda dohodninske lestvice zviša na 11.000 evrov ter obdavči z ničelno dohodninsko stopnjo.

Obremenitve podjetij so previsoke, zato OZS zahteva znižanje prispevkov delodajalca in delojemalca v korist delavcu. S predlogom bi se zvišalo neto plačilo delavca, motivacija in pripravljenost delavcev za delo, posledično pa bi povečana potrošnja vodila v vsesplošno gospodarsko korist.

Predlagamo tudi, da se dodatke za nadurno, nedeljsko in praznično delo oprosti plačila prispevkov. Plačila prispevkov na dodatke sta oproščena delavec in delodajalec, znesek, namenjen plačilu prispevka delodajalca naj pripada delavcu, v smislu višjega bruto dohodka.

2. Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja

V Sloveniji je največ mikro in majhnih podjetij, ki so tudi inovativna, in predvsem bolj prilagodljiva od srednjih in velikih podjetij. Poslovanje majhnih podjetij je manj stabilno, težje spremljajo spreminjajočo se zakonodajo in tudi težje obstanejo na trgu zaradi nepričakovanih sprememb v poslovnem okolju.

Predlagamo dve stopnji davka od dohodkov pravnih oseb: znižano stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb za mikro in majhna podjetja, po vzoru nekaterih evropskih držav ter 19% splošno stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb, ki bi veljala za srednja in velika podjetja. S tem ukrepom bi okrepili stabilnost in rast malega gospodarstva ter omogočili odpiranje novih delovnih mest.

3. Nujnost možnosti proste izbire sistema plačane ali zaračunane realizacije pri ugotavljanju davčne osnove zasebnikov po zgledu Nemčije, Avstrije

OZS vztraja, da se davčna pravila priznavanja oslabitev terjatev izenačijo z računovodskimi pravili. V nasprotnem OZS zahteva uvedbo sistema dohodninske obdavčitve dohodkov iz dejavnosti na način, ki bo primerljiv s sistemom obdavčitve zasebnikov v Avstriji, Nemčiji, Veliki Britaniji, na Švedskem, Hrvaškem in Finskem. Krivično je namreč, da obrtniki in samostojni podjetniki nimajo možnosti izbire enostavno zastavljenega, s tujino primerljivega sistema plačane realizacije.

OZS zahteva, da se tudi v slovensko davčno zakonodajo vnesejo primerljive rešitve z možnostjo izbire ugotavljanja davčne osnove zasebnikov po sistemu plačane ali zaračunane prodaje.

4. Poenostavitev pravil pri računovodenju in ugotavljanju davčne osnove za mikro in mala podjetja

Nedopustno je, da imajo v Sloveniji samostojni podjetniki in obrtniki tako zapletena pravila vezana na računovodenje in ugotavljanje davčne osnove. Kljub sprejetju novih Slovenskih računovodskih standardov, ki so pričeli veljati s 1. januarjem 2016 (in kasnejšimi popravki), se pravila računovodenja za samostojne podjetnike in mikro podjetja niso v ničemer poenostavila.

Temeljni problem pri uporabi predpisov, ki veljajo pri samostojnih podjetnikih, je namreč v tem, da je podjetnik dolžan kombinirati predpise, ki veljajo specialno zanj, s tistimi, ki veljajo za pravne osebe, kar občutno oteži razumevanje pravnih podlag, s tem pa tudi davčno varnost podjetnikov. Samostojni podjetniki in obrtniki morajo namreč rešitev za posamezen davčni problem najprej iskati v Zakonu o dohodnini, nato pa jih ta zakon v delu, ki se nanaša na obdavčitev dohodkov iz dejavnosti napoti na uporabo Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, ki velja od mikro družb do največjih delniških družb, zato ni prilagojen temu, da bi ga lahko uporabljali samostojni podjetniki, vendar so ga kljub temu dolžni uporabljati. Pri tem v Zakonu o dohodnini ni navedeno, katere člene Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb naj bi samostojni podjetnik uporabljal, temveč mora sam izluščiti, katera pravila iz predpisa, ki velja za pravne osebe, naj bi veljala tudi zanj, kot zasebnika.

OZS posledično zahteva, da se davčni predpisi pri tistih malih poslovnih subjektih, ki ugotavljajo davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, poenostavijo in uredijo na način, da bo celotna davčna zakonodaja, katero so dolžni davčni zavezanci upoštevati pri svojem poslovanju, urejena v zgolj enem davčnem predpisu.

5. Ukinitiv obveznega vodenja in spremljanja zalog v mikro družbah

Vodenje materialnega knjigovodstva v mikro družbah je zamudno opravilo, ki ne prinaša dodane vrednosti za podjetje in podjetnika, zato OZS zahteva, da se mikro družbe, kot so opredeljene v 55. členu ZGD-1, razbremenijo nepotrebne administriranja.

Stroški materiala naj se ugotovijo po metodi posrednega ugotavljanja porabe s popisom, kot to velja za podjetnike, ki vodijo knjige po načelu enostavnega knjigovodstva. Nedopustno je vodenje materialnih evidenc vezati na način vodenja knjig, saj to vodi v diskriminacijo med seboj enakovrednih udeležencev na trgu. Z ukinitvijo zahteve po vodenju in spremljanju zalog materiala se bo poenostavilo poslovanje in odpravilo birokratsko delo, podjetnikom in podjetjem pa omogočilo prihranek časa in denarja, ki ga bodo nedvomno namenili za opravljanje osnovne, pridobitne dejavnosti.

6. Odprava različne obravnave upravičenih oseb za prenos podjetja na podjetnika prevzemnika po načelu univerzalnega pravnega nasledstva in na davčno nevtralen način

Pri prenosih podjetja na podjetnika prevzemnika se uporabljata dva predpisa vezana na zagotavljanje kontinuitete poslovanja po prenosu, in sicer Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) in Zakon o dohodnini, vendar vsebujeta različna merila glede upravičenih oseb, kar v praksi povzroča nelogične in nedopustne razlike.

V skladu z 72.a členom ZGD-1 podjetnik lahko za časa svojega življenja prenese podjetje na drugo fizično osebo (v nadaljnjem besedilu: podjetnik prevzemnik). S prenosom preidejo na

podjetnika prevzemnika podjetje podjetnika ter pravice in obveznosti podjetnika v zvezi s podjetjem. Podjetnik prevzemnik kot univerzalni pravni naslednik vstopi v vsa pravna razmerja v zvezi s prenesenim podjetjem podjetnika. V nasprotju s to rešitvijo je na podlagi Zakona o dohodnini davčno nevtralen prenos možen le na nekatere osebe, določene v samem zakonu.

7. Nevtralna davčna obravnava v primeru prenosa dela podjetja na podjetnika prevzemnika ali kapitalsko družbo

ZGD-1 omogoča prenos dela podjetja podjetnika na podjetnika prevzemnika oziroma na kapitalsko družbo z univerzalnim pravnim nasledstvom. Z vidika Zakona o dohodnini pa tak način prenosa ni mogoče izvesti na davčno nevtralen način, saj podjetnik prenosnik še vedno obstaja in opravlja dejavnost, le da v zmanjšanem obsegu. Zato naj se izenači položaj samostojnih podjetnikov in kapitalskih družb, s čimer bo tudi podjetnikom omogočena posebna (nevtralna) davčna obravnava v primeru prenosa dela podjetja.

8. Odpravnina iz poslovnih razlogov izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba

Zakon o dohodnini določa, da se za odpravnino zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki bi bila izločena iz davčne osnove dohodka iz delovnega razmerja, ne šteje odpravnina, ki je, med drugim, izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba. Takšna določba Zakona o dohodnini je diskriminatorna, zato naj se le-ta črta.

9. Uvedba ugodnosti za delodajalca, ki zaposluje prostovoljnega gasilca, pripadnika Civilne zaščite ali drugega reševalca

Delodajalec, ki zaposluje delavca, ki je prostovoljni gasilec ali pripadnik Civilne zaščite ali prostovoljno in nepoklicno opravlja naloge zaščite, reševanja in pomoči v enotah, službah in drugih operativnih sestavah društev in nevladnih organizacij in je aktivni operativni član, naj bo oproščen plačila prispevkov delodajalca iz naslova plač ali pa naj se uvede davčna olajšava za delodajalca v višini izplačane bruto plače zaposlenega.

10. Znižanje davčne osnove samostojnega podjetnika iz naslova delovnopравnih pravic

Zakon o dohodnini (ZDoh-2) omogoča samostojnemu podjetniku znižanje davčne osnove, do Uredbe o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja, iz naslova povračil stroškov na službeni poti in povračil stroškov z zvezi z delom (prehrana, prevoza na delo in z dela ter terenski dodatek), ne pa tudi iz naslova ostalih pravic, ki pripadajo zaposlenim na podlagi ZDR-1. Ne glede na subjektiviteto je nosilec dejavnosti »zaposlen« v svojem podjetju, zato mora biti posledično upravičen do znižanja davčne osnove iz naslova vseh delovnopравnih pravic, kot to velja za delavce v delovnem razmerju, primeroma regresa za letni dopust, nadomestila za ločeno življenje, odpravnine ob upokojitvi, jubilejne nagrade, solidarnostne pomoči in poslovne uspešnosti.

11. Izvzem zavarovalnih premij za skupinsko zdravstveno zavarovanje iz bonitet

Delodajalci lahko za zaposlene osebe sklenejo skupinsko zdravstveno zavarovanje, ki omogoča hitrejši dostop do zdravstvenih storitev. Skrajšanje odsotnosti delavca z dela je za podjetje ključnega pomena, tako z vidika organizacije dela (nadomeščanje) kot tudi s stroškovnega vidika (nadomestila). Ker na trgu ni dovolj usposobljene delovne sile pomeni

skrajšanje časa bolniške odsotnosti neposredni pogoj za opravljanje dejavnosti in nima značaja privatnosti, zato zahtevamo, da se tovrstna zavarovanja, ki so v prid delavca, delodajalca in nenazadnje celotne družbe, izključijo iz bonitet in štejejo za davčno priznan odhodek.

12. Neobdavčeni dohodki iz naslova prodaje zlata

ZDoh-2 dohodke fizičnih oseb iz naslova prodaje zlata eksplicitno ne ureja, so pa skladno z določili prve točke 32. člena ZDoh-2 tovrstni prejemki izvzeti iz obdavčitve.

V izogib vsakršnim dvomom, OZS zahteva, da se:

- a. ZDoh-2 dopolni na način, da se v zakon jasno zapiše, da so dohodki iz naslova prodaje zlata fizičnih oseb neobdavčeni;
- b. ZDoh-2 dopolni z definicijo zlata (oziroma investicijskega zlata) v obliki, kot jo smiselno določa Zakon o davku na dodano vrednost.

DAVČNE OLAJŠAVE

OZS se zavzema za uveljavljanje in razširitev davčnih olajšav.

13. Uvedba enostavnejšega načina uveljavljanja olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj

Na področju uveljavljanja olajšav za vlaganja v raziskave in razvoj še vedno ugotavljamo, da je metodologija uveljavljanja teh olajšav v tujini prilagojena tudi manjšim podjetjem, torej v nasprotju z rešitvami v Sloveniji, kar pomeni, da je nujno tudi pri nas predpisati za mikro in majhna podjetja enostavnejši način uveljavljanja teh olajšav.

14. Razširitev možnosti uveljavljanja davčnih olajšav iz dejavnosti

V Sloveniji smo imeli do konca leta 2004 v Zakonu o dohodnini predpisane olajšave za začetnike. Te so bile kasneje ukinjene z utemeljitvijo, da vsebuje nov Zakon o dohodnini tudi nov način pokrivanja izgube v višini 100 odstotkov dosežene davčne osnove, zaradi česar naj začetniške olajšave ne bi bile več potrebne. V letu 2013 je zakonodajalec sprejel spremembe Zakona o dohodnini in Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, na podlagi katerih je odslej možno pokrivanje izgube le v višini 50 % ugotovljene davčne izgube, kar povzroča zlasti malim poslovnim subjektom na začetku njihove poslovne poti številne probleme. Zato predlagamo nekaj novih olajšav, z namenom oživitve rasti malih podjetij:

a) Olajšave za vlaganja v opremo

OZS zahteva razširitev olajšav za vlaganja iz 55.a člena Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb in 66. a člena Zakona o dohodnini na določeno opremo in vlaganja, ki so bila v preteklosti brez pravih argumentov izključena iz nabora možnih davčnih olajšav, s čimer so se zmanjšala vlaganja v določene vrste naložb, kar pa je posledično povzročilo tudi manjšo gospodarsko rast. Predlagamo razširitev davčne olajšave za vlaganja na:

- **vso pohištvo in pisarniško opremo**, ki se nahaja v poslovnih prostorih in poslovnih stavbah in služi opravljanju dejavnosti, brez zastarelega »realsocialističnega« ločevanja opreme na koristno oziroma potrebno in manj koristno ali nepotrebno. Zaradi takšnih nesmislov trenutno ni predmet olajšav naštetá oprema, ki je v proizvodnih, storitvenih in trgovskih poslovnih prostorih in se neposredno uporablja za opravljanje teh dejavnosti, kar je

nedopustno (npr. oprema gostiln in restavracij - mize, stoli, vrtni stoli, sedežne garniture, nočitvene zmogljivosti - postelje, ležišča, omare, police za shranjevanje izdelkov in materiala itd.) in za vlaganja v opremo, ki je opredeljena kot pisarniška oprema, vendar je potrebna za opravljanje dejavnosti (fotokopirni stroji, telefoni, rezalniki papirja itd.). Sodobni tehnološki in poslovni procesi namreč terjajo vedno več »možganskega dela«, ki se ga opravlja za pisalnimi mizami, pri tem pa uporablja različno pisarniško opremo in tehnologijo (ne zgolj računalniške opreme), katere uporaba je nujna za normalno izvajanje dejavnosti.

b) Ponovna uvedba znatnih olajšav za investicije v izgradnjo in vzdrževanje stanovanjskih objektov

Občani bi olajšave lahko uveljavljali na podlagi računov za opravljene tovrstne storitve. Poudarek bi lahko bil dan gradnji in ukrepom za energetsko bolj učinkovite objekte.

c) Olajšave za prvi vstop v podjetništvo

OZS zahteva, da se za spodbujanje nastajanja novih podjetij in za stimuliranje prehoda iz ilegalne v legalno ekonomijo ponovno uvede davčno olajšavo za prvi začetek opravljanja dejavnosti, in sicer za prvo leto poslovanja v višini 100 odstotkov, za drugo leto poslovanja pa v višini 50 odstotkov.

d) Olajšave za zaposlovanje

Obstoječa določila Zakona o dohodnini kot tudi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, predvidevajo olajšavo samo za zaposlitev oseb iz ciljne skupine - mlajših od 26 let in starejših od 55 let.

OZS zahteva širitev olajšave za zaposlovanje:

- na zaposlitev vseh brezposelnih oseb, ki so bile pred zaposlitvijo vsaj šest mesecev prijavljene v evidenci brezposelnih oseb pri Zavodu RS za zaposlovanje in v obdobju zadnjih 24 mesecev niso bile zaposlene pri tem zavezancu ali njegovi povezani osebi;
- na zaposlitev skrbnikov do otrokovega 15. leta starosti, saj je v tej skupini zaznati pogosto odsotnost z delovnega mesta zaradi nege, kar delodajalce odvrača od zaposlitve in
- na zaposlitev upokoјencev.

Na področju Zakona o davku na dodano vrednost smo zbrali 11 predlogov:

1. Možnost kontinuirane identifikacije za DDV pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo

Pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo se podjetje samostojnega podjetnika preoblikuje v gospodarsko družbo. V praksi je to tako, da naslednji dan AJPES izbriše podjetnika iz poslovnega registra na dan pred vpisom nove družbe v sodni register. Do konca leta 2011 je poslovni subjekt lahko FURS predložil izpis iz sodnega registra tudi v nekaj dneh po vpisu statusnega preoblikovanja vanj in je FURS ne glede na to novo družbo identificiral za DDV za nazaj - z datumom registracije nove družbe. Že nekaj časa pa ni več možno nove družbe identificirati za DDV z datumom za nazaj na dan registracije, temveč šele od dejanskega dne identifikacije za DDV, kar pa je lahko kar nekaj dni kasneje. V vmesnem času nova družba ni identificirana za DDV, kar pomeni, da se je prekinila njena kontinuiteta identifikacije, posledično bi oba poslovna subjekta (prenosni in prevzemni) lahko izgubila vsa upravičenja,

ki sta jih pridobila iz preteklega poslovanja. Še večji problem je zaračunavanje DDV v tem vmesnem obdobju in davčne posledice za prejemnika računa, če bi bil DDV na njem vseeno zaračunan, identifikacije pa še ne bi bilo.

Podoben problem z identifikacijo za DDV nastane tudi pri prenosu podjetja samostojnega podjetnika na podjetnika prevzemnika po 72. a členu ZGD-1.

OZS zahteva ureditev ustreznih pravnih podlag (spremembe Pravilnika o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost), ki bi poslovnim subjektom, ki se formalno statusno preoblikujejo oziroma prenašajo dejavnost na podjetnika prevzemnika, dovoljevale neprekinjeno identifikacijo za DDV tudi po prenosu oziroma preoblikovanju, na podlagi univerzalnega pravnega nasledstva.

2. Problematika zahtevka za vračilo DDV davčnega zavezanca, ki je bil izbrisan iz registra zavezancev za DDV

OZS zahteva spremembo in dopolnitev 39. člena ZDDV-1, ki ureja vračilo DDV davčnim zavezancem v primeru stečaja, prisilne poravnave in pravnomočnega sklepa sodišča o neizterljivosti vtoževane terjatve.

Zakonska določba mora omogočiti vračilo plačanega DDV v teh primerih tudi tistim upnikom, ki so likvidirali svoje podjetje (s.p. ali gospodarsko družbo), ko se v trenutku likvidacije upnika še ni začel postopek stečaja ali prisilne poravnave nad dolžnikom, ali pa ta še ni bil končan.

Upravičenost dopolnitve 39.člena ZDDV-1, ki jo zahteva OZS, ima podlago tudi v sodbi Vrhovnega sodišča RS, VSRS Sodba X Ips 165/2014, ki določa, da je davčni zavezanec v smislu določbe 39. člena ZDDV-1 tudi posameznik, ki v času vložitve popravka obračuna DDV sicer ne opravlja več gospodarske dejavnosti, pa želi s popravkom obračuna popraviti oziroma zmanjšati znesek DDV, ki ga je obračunal v času, ko je še opravljal gospodarsko dejavnost.

3. Pavšalno ugotavljanje osnove za DDV

Kljub obvezni identifikaciji za DDV bi samostojni podjetniki in mikro družbe plačevali DDV na pavšalen način tako, da bi od obračunanega DDV od obdavčljivega prometa blaga in storitev odšteli pavšalno priznan vstopni DDV (po zgledu pavšalnega nadomestila - kmetje).

Koristi od pavšalne obdavčitve tudi na področju ugotavljanja osnove za DDV bi imeli tako samostojni podjetniki in mikro družbe kot tudi država, saj bi bilo manj administriranja, poročanja, s tem pa bi bilo tudi lažje zagotavljati davčni nadzor na eni strani in večjo davčno varnost na drugi strani. Samostojni podjetniki in mikro družbe bi imeli manjše stroške računovodstva, poslovne knjige bi lahko vodili v skladu s svojimi poslovnimi potrebami (za poslovno odločanje in komunikacijo s poslovnim okoljem), ne pa pretežno za davčne potrebe.

Na tak način podjetniki in gospodarske družbe sicer vodijo enostavnejše evidence pri ugotavljanju osnove za obdavčitev dohodka iz dejavnosti, medtem ko so evidence za ugotavljanje obveznosti iz naslova DDV nespremenjene in zelo zapletene.

Zakonodajalec je torej rešil le en del problema pri obdavčitvi dobička, ni pa rešil problema ugotavljanja osnove za DDV pri poslovnih subjektih s pavšalno obdavčitvijo. Sankcije zaradi napak so pri teh subjektih zelo visoke in v nesorazmerju z velikostjo poslovnega subjekta.

4. Uporaba nižje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti

V Sloveniji so izdelki in storitve v okviru določenih obrtnih dejavnosti, ki izvajajo storitve za končnega potrošnika (nekatero izmed njih so v izumiranju ali pa del slovenske nesnovne dediščine), obdavčeni z 22 % DDV, zaradi česar so njihove storitve in izdelki predragi za končnega porabnika, kar nosilec teh dejavnosti ne onemogoča dostojnega preživljanja. Mojstri v teh poklicih stežka najdejo naslednike, zato se pretežno odločajo za zaprtje obratovalnic in delavnic, s tem pa trg izgublja dragocene ponudnike storitev.

Utemeljeno zahtevamo, da se Vlada sooči s problemom osebnih storitev s pretežnim deležem ročnega dela in nemudoma pristopi k spremembi Zakona o davku na dodano vrednost na podlagi katere bi se nižja stopnja DDV (9,5%) uporabila tudi za promet blaga in storitev tistih obrtnih dejavnosti, ki se izvajajo pretežno na ročni način (na primer pleskarstvo, avtoservis, kamnoseštvo, šivanje po meri, dejavnost kemičnega čiščenja in pranje lpd.) ali so izumirajoče (domača in umetnostna obrt) ali pa so bile nepremišljeno uvrščene med dejavnosti, ki so obdavčene s splošno, 22 % stopnjo DDV (kozmetične, pedikerske in druge storitve za nego telesa).

5. Umestitev brezalkoholnih pijač v gostinstvu med hrano z znižano stopnjo DDV

Sekcija za gostinstvo in turizem pri OZS zahteva, da se spremeni Zakon o davku na dodano vrednost tako, da se brezalkoholne pijače v gostinstvu uvrsti med hrano z znižano stopnjo DDV.

V Direktivi Sveta 2009/47/ES z dne 5. maja 2009 je zapisano, če gre za dobavo gostinskih storitev in storitev cateringa lahko država članica vključi ali izključi dobavo alkoholnih in/ali brezalkoholnih pijač v nižjo stopnjo DDV. V Sloveniji se znižana stopnja uporablja le za pripravo jedi. Sekcija meni, da je nedopustno, da se na primer brezalkoholne pijače v trgovini in v avtomatih prodajajo z znižano stopnjo DDV, gostinci pa morajo za isto pijačo zaračunati višjo stopnjo DDV.

Še bolj nerazumljivo je, da je kava, ki jo gost odnese s seboj iz trgovine ali iz avtomata, obdavčena z nižjo davčno stopnjo, gostinci pa so dolžni pri »kavi za s seboj« zaračunati višjo stopnjo DDV. Pri tem ne pozabimo, da so avtomati za pijače izjema pri uvedbi davčnih blagajn, njihovi lastniki/najemniki pa zato z njimi nimajo dodatnih stroškov.

Tako gostinci nabavljajo sokove in sadne napitke, mineralno vodo ter vse brezalkoholne pijače po 9,5-odstotni stopnji, ko pa gostom postrežejo z istimi napitki, so pri tem dolžni obračunati 22-odstotni DDV (pri tem ni pomembno, da je bil vstopni davek za te pijače le 9,5-odstoten).

FURS beleži pozitivne učinke uvedbe davčnih blagajn, zato zahtevamo, da se znižata davčni stopnji davka na dodano vrednost.

6. Znižanje splošne in nižje stopnje DDV na raven pred Zakonom o uravnoteženju javnih financ (20% in 8,5%) in umestitev gostinskih storitev v posebno nižjo stopnjo DDV (5%)

V gostinstvu predlagamo znižanje stopnje DDV na 5% in sicer za gostinske storitve prehrane

in brezalkoholne pijače, vino in pivo (razen za alkoholne pijače z več kot 15 volumenskih odstotkov alkohola). Tudi v Avstriji (na 10%), Nemčiji (na 5%) in v drugih državah (Madžarska) uvajajo za gostinstvo nižje stopnje DDV.

7. Enakost pred zakonom vseh gospodarskih subjektov, ki se ukvarjajo z gostinsko dejavnostjo

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije ugotavlja, da se v času po uvedbi novega, 143. člena Pravilnika o izvajanju zakona o davku na dodano vrednost (P-ZDDV-1), ki se nanaša na izjemo pri izdajanju računa, na področju gostinstva vrši prava nelojalna konkurenca, saj je neizdaja računov povezana z različnimi dogodki, ki predstavljajo, po mnenju OZS, kršitev zakonodaje in vodijo do izkrivljanja konkurence.

OZS najostreje nasprotuje izjemam pri izdajanju računov in posledično izjemam pri uporabi davčnih blagajn na področju gostinstva, saj predstavljajo nesprejemljivo nelojalno konkurenco.

OZS meni, da je na različnih prireditvah pri opravljanju gostinske dejavnosti brez izdaje računa in brez uporabe davčnih blagajn zelo težko oziroma nemogoče ugotoviti dejanski promet. OZS zahteva, da morajo vsi poslovni subjekti, ki opravljajo gostinsko dejavnost, le-to opravljati po enakih merilih in zahtevah. Zato naj se v zakonodaji, ki pokriva področje izdajanja računov (ZDDV-1 oz. P-ZDDV-1) in posledično področje davčnih blagajn, opravijo korekcije in spremembe, ki bodo preprečevale različno obravnavo in davčni položaj poslovnih subjektov, ki se ukvarjajo z gostinstvom. Vsi gospodarski subjekti, ki se ukvarjajo z gostinsko dejavnostjo, morajo biti enaki pred zakonom, ne glede na svoj status.

8. Uvedba systemskega nadzora nad obračunavanjem DDV od izdelkov prodanih na avtomatih

OZS ugotavlja, da se je občutno povečalo število avtomatov za napitke, ki so nameščeni že na vsakem koraku, zaradi česar prejemamo pritožbe naših članov - gostincev in trgovcev. Za gostince to postaja resen problem, saj se napitki prodajajo po cenah, ki so bistveno nižje, celo od tistih v trgovinah. Sprašujejo se, ali lastniki teh avtomatov kot davčni zavezanci dejansko od te prodaje obračunavajo in plačujejo DDV v skladu s predpisi.

Prodaja pijač in hrane iz prodajnih avtomatov (sendvičev, čokolad, prigrizkov, toplih in hladnih napitkov) je sicer obdavčena, vendar 143. člen Pravilnika o izvajanju DDV v 2. odstavku določa, da se obveznost izdajanja računov ne nanaša na prodajo iz avtomatov. Podatke o prodaji iz avtomatov davčni zavezanec zagotavlja le s popisom začetnih in končnih zalog, ki ga opravi najmanj enkrat mesečno, ne pa na podlagi izdanih računov, ki bi jih tudi avtomat lahko zagotavljal.

Prav tako so na področju fotografskih storitev na nekaterih upravnih enotah nameščeni foto avtomati, s katerimi se državljani sami fotografirajo za dokumente, saj so fotografije v foto avtomatih bistveno cenejše. Pri neustreznem fotografiranju s samopostrežnim avtomatom se državljani srečajo s težavo reševanja reklamacije in povrnitve stroškov. Državljan ob vrnitvi k samopostrežnem avtomatu ugotovi, da tam ni sogovornika in je zato njegova reklamacija težje rešljiva, kar pomeni dodatno pot, čas in dodatne stroške.

Gostinci in fotografi ugotavljajo, da so v primerjavi s temi zavezanci v bistveno slabšem položaju in jim zato predstavljajo nelojalno konkurenco. Na podlagi navedenega OZS

zahteva, da se uvede ustrežnejši sistemski nadzor nad tovrstno prodajo. Prav gotovo bi bilo ob današnji tehnologiji možno zagotoviti tudi, da bi avtomati izdajali račune oziroma da bi imeli vgrajeno elektronsko blagajno.

9. Možnost zmanjšanja obveznosti z naslova DDV ob začetku izvršilnega postopka

Po sedaj veljavni ureditvi iz veljavnega 39. člena ZDDV-1 lahko davčni zavezanec popravi (zmanjša) znesek obračunanega DDV, če na podlagi pravnomočnega sklepa sodišča o zaključenem stečajnem postopku ali o uspešno zaključenem postopku prisilne poravnave ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti. Na enak način lahko ravna tudi davčni zavezanec, ki pridobi pravnomočni sklep sodišča o ustavitvi izvršilnega postopka oziroma drugo listino, iz katere je razvidno, da v zaključenem izvršilnem postopku ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti, ter davčni zavezanec, ki ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti, ker je bil dolžnik izbrisan iz sodnega registra oziroma drugih ustreznih registrov ali predpisanih evidenc. Če davčni zavezanec naknadno prejme plačilo ali delno plačilo za opravljeno dobavo blaga oziroma storitev, v zvezi s katero je uveljavil popravek davčne osnove v skladu s tem odstavkom, mora od prejetega zneska obračunati DDV.

Davčni zavezanec lahko popravi (zmanjša) znesek obračunanega in neplačanega DDV od vseh priznanih terjatev, ki jih je prijavil v postopku prisilne poravnave oziroma stečajnem postopku.

Problem obračunanega DDV nastane predvsem v primeru, ko upnik toži dolžnika za plačilo. Ker lahko dolžnik v postopku sodne izterjave uporabi vsa pravna sredstva za zavlačevanje poravnave dolga, lahko upnik čaka na pravnomočni sklep sodišča o ustavitvi izvršilnega postopka oziroma na drugo listino tudi pet in več let. Vzrok je predvsem v počasnem delovanju sodnega sistema, ves ta čas pa mora davčni zavezanec financirati državo, kar je nepravilno in nepravilno.

Zato OZS zahteva spremembo Zakona o DDV v tej smeri, da davčni zavezanec lahko zmanjša obveznost iz naslova DDV takoj, ko sproži pred sodiščem postopek izvršbe zoper dolžnika.

10. Uvedba standardnega obračuna DDV za vso EU

Prevozniki, ki v državah EU prevažajo tovor ali potnike, se morajo registrirati pri vseh davčnih uradih držav, skozi katere nameravajo opraviti prevoze. Nato morajo za prevožene kilometre na njihovem ozemlju plačevati DDV po stopnji v skladu z njihovo nacionalno zakonodajo. V ta namen morajo na davčnem uradu države pridobiti davčno številko, s čimer postanejo prevozniki davčni zavezanci v posamezni državi EU, skozi katero peljejo.

Vsaka država EU ima sistem plačila davkov urejen po svoje: v nekaterih državah se davek obračunava mesečno, v nekaterih trimesečno, polletno ali letno, v nekaterih se obračunava vnaprej kot akontacija za predvidene kilometre, ki jih bo prevoznik v tisti državi prevozil. Vsaka država ima svoj obrazec za prijavo davka, v nekaterih morajo prevozniki sami urediti plačilo davka, v drugih preko posrednikov.

Prevozniki ugotavljajo, da je poenostavitev teh postopkov nujna. Predvsem predlagajo, da se uvede enoten obrazec za prijavo davka za prevožene kilometre v EU, da se časovno uskladi oddaja obrazca za prijavo davka (npr. letno) oziroma, da bi za prijavo davka za prevožene

kilometre v državah EU skrbela Finančna uprava Republike Slovenije, ki mu prevoznik že po nacionalni zakonodaji dolguje DDV za opravljene prevoze po Sloveniji in tujini.

11. Obravnava storitev prevoza blaga

Sprememba davčne obravnave, ki je posledica sodbe Sodišča EU v zadevi C-288/16, je močno vplivala na sektor prometa v Sloveniji, predvsem v poslabšanju likvidnosti podjetij, ki delujejo v omenjeni branži. Po uvedbi sodbe je Slovenija sprejela odločitev, da se storitev prevoza blaga, namenjenega izvozu, če jo opravi slovenski podprevoznik za slovenskega prevoznika, obdavči v Sloveniji. Sodba se v državah članicah ne izvaja enotno, nekatere države članice, tudi Slovenija, sodbo izvajajo, nekatere so preložile izvajanje na kasnejši datum, nekaj držav članic pa je sklenilo, da izrek ni vezan na presojo storitev, zato sodbe ne bodo izvajale.

Različna davčna obravnava v državah članicah vpliva na konkurenčnost slovenskih podjetij, zato zahtevamo eskalacijo na pristojnih organih v tujini, v smislu poenotenja davčne obravnave tovrstnih storitev. Prav tako zakonodajalcu predlagamo, da prevozne storitve vključi v mehanizem obrnjene davčne obveznosti, s čimer bomo zavarovali konkurenčnost slovenskega prevoznništva, ohranili davčno osnovo in omogočili nadaljnjo rast in razvoj prevoznništva v Sloveniji.

Predlogi na področju Zakona o davčnem postopku:

1. Dvig meje za davčno izvršbo na 1.000 evrov

Slovenski davčni sistem temelji na prostovoljnem izpolnjevanju davčnih obveznosti, kar v praksi pomeni, da večina davčnih zavezancev svoje obveznosti poravnava v zakonsko določenem roku. Gre za institut samoobdavčitve, ko davčni zavezanci sami napovejo davek v davčnih obračunih ter na tej podlagi izračunajo svojo davčno obveznost. Razlika med izračunano davčno obveznostjo in dejanskimi vplačili iz tega naslova pomeni davčni dolg, to je kategorija, ki jo spremlja Finančna uprava Republike Slovenije.

V preteklih letih se je, in se še, veliko pravnih oseb v Sloveniji sooča s plačilno nedisciplino. Podatki sicer kažejo, da število pravnih oseb, ki imajo neporavnane obveznosti nad pet dni neprekinjeno, počasi upada, število plačilno nesposobnih subjektov in njihov znesek sta manjša tudi v primerjavi s preteklimi leti. Ne glede na izboljšanje pa plačilna nedisciplina še vedno povzroča težave predvsem malim podjetjem, saj njihov finančni položaj zaradi zakasnitve izplačil ali izpada plačil kratkoročno in dolgoročno ni sposoben prenesti večjih obremenitev. Posledično so dolžne pravne osebe financirati dolžnike precej daljši čas (že ob tako daljših plačilnih rokih), kar seveda vpliva na njihovo lastno plačilno sposobnost.

Posledično OZS predlaga, da tudi država prevzame del bremena plačilne nediscipline in sicer v obliki dviga praga, ko FURS lahko začne davčno izvršbo nad davčnim dolžnikom.

OZS predlaga, da se davčna izvršba nad davčnim dolžnikom uvede, če znesek neplačanega davka presega 1.000 evrov. Trenutni 149. člen Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2) namreč določa, da se davčna izvršba ne začne, če znesek davka, razen v primeru iz 146. člena ZDavP-2, ne presega 25 evrov.

2. Dvig meje za odkup zlata v gotovini

ZDavP-2 v 36. členu določa, da so pravne in druge osebe, ki opravljajo dejavnost oziroma, ki kupujejo blago ali storitve od drugih oseb, tudi fizičnih oseb, oziroma izvajajo plačila drugim osebam, tudi fizičnim, dolžne plačila za dobavljeno blago in opravljene storitve ter druga plačila prejemnikom nakazovati na njihove transakcijske račune, odprte pri ponudnikih plačilnih storitev. Izjeme od obveznosti nakazovanja na transakcijske račune so določene v 23.a členu Pravilnika o izvajanju Zakona o davčnem postopku. Na podlagi 2.točke prvega odstavka navedenega člena je potrebno dohodke, ki jih fizična oseba ustvari ob prodaji zlata (investicijskega ali lomljenega) nakazati na transakcijski račun fizične osebe, če je dohodek višji od 420 EUR.

Dolžnost nakazovanja plačil na transakcijski račun fizične osebe je za panogo odkupa zlata zelo omejujoča, kar vodi do nekonkurenčnosti slovenskih pravnih oseb in posameznikov, ki opravljajo dejavnost odkupa zlata od fizičnih oseb, glede na primerljive poslovne subjekte s sedežem na območju sosednjih držav, ki imajo manj omejujoče davčne ureditve oz. omejitve za tovrstno poslovanje (Avstrija in Hrvaška imata izplačila v gotovini pri 10.000 EUR), ustvarja se črni trg, ki pomeni izgubo nadzora nad tovrstnim poslovanjem, kakor tudi izgubo davčnih prihodkov, izguba strank pomeni izgubo dobička in delovnih mest, vse to pa vodi do nezaupanja strank, ki pri prodaji zlata ne dobijo takojšnjega plačila, kar odvrča predvsem nerezidente in starejše ljudi, ki na splošno nimajo zaupanja v bančno poslovanje.

Posledično OZS zahteva, da se meja za odkup zlata v gotovini s sedanjih 420 EUR dvigne na 5.000 EUR, kot je sicer določena za namene omejitve gotovinskega poslovanja v Zakonu o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-1).

Zakon o davčnem potrjevanju računov določa kazenske sankcije za tiste davčne zavezance, ki ne izpolnjujejo oziroma kršijo zakonsko določena pravila. Obstoječe kazenske sankcije so na področju davčnega potrjevanja računa nesorazmerno visoke glede na velikost (za mikro družbe) in poslovanje posameznih družb in samostojnih podjetnikov posameznikov (tisti, ki ne dosegajo prometa niti 50.000 evrov). Prav tako so obstoječe kazenske sankcije previsoke pri tistih zakonskih prekrških zavezancev, ki so se izkazali kot napaka in ne kot naklepno dejanje.

Zaradi uvedbe davčnih blagajn naj se zmanjša druge obveznosti, ki bodo olajšale delo in poslovanje v gostinstvu. Tako predlagamo, da se poslovanje poenostavi in je obvezno evidentiranje le vstopnih in izstopnih računov.

Glede novega Zakona o davku na nepremičnine oziroma pri uvedbi novega davka na nepremičnine naj Vlada RS upošteva dejstvo, da mora biti nova obdavčitev primerljiva z obstoječim nadomestilom za uporabo stavbnega zemljišča, saj dodatne obremenitve podjetij in podjetnikov ni primerno. Predlagamo tudi enakopravno obdavčitev (obdavčiti je potrebno vse nepremičnine, brez izjem).

Zakon o davku na nepremičnine mora jasno opredeliti davčno osnovo in iz nje izhajajočo davčno obveznost posameznega davčnega zavezanca. Davčna stopnja naj se določi glede na vrednost in namen rabe nepremičnine (stopnja davka za poslovne nepremičnine, v katerih podjetniki opravljajo dejavnost, mora biti primerljiva s stopnjo za rezidenčna stanovanja).

Prav tako naj se zagotovi učinkovito pravno varstvo lastnikov nepremičnin (ugovor na posplošeno tržno vrednost nepremičnine in ugotavljanje posebnih okoliščin).

V analizi smo izpostavili vrsto predlogov za izboljšanje zakonodaje na področju trga dela in davčnega okolja, ki bi pripomogli k lažjemu poslovanju obrtnikov in podjetnikov. Glede na situacijo s COVID-19 in njenim trajanjem ter (ne)okrevanjem gospodarstva, je pred nami v prihodnje še veliko izzivov za izboljšanje situacije na trga dela in davčnega okolja.

VIRI

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj: Vpliv epidemije na trg dela, kratke analize, december 2020, Alenka Kajzer

https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/2020_12_Vpliv_epidemije_na_trg_dela/Vpliv_epidemije_na_trg_dela_v_EU_Kajzer_01.pdf

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj: Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2021, marec 2021

https://www.umar.gov.si/napovedi/pomladanska-napoved/napoved/news/pomladanska-napoved-gospodarskih-gibanj-2021/?tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=8ab5093117aa48c845e837a2b97ea24d

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj: Poročilo o razvoju: Ukrepe za okrevanje gospodarstva je treba kombinirati s strukturnimi reformami, da bo omogočena večja odpornost gospodarstva in družbe na prihodnje šoke, april 2021

https://www.umar.gov.si/novice/novice/obvestilo/news/porocilo-o-razvoju-ukrepe-za-okrevanje-gospodarstva-je-treba-kombinirati-s-strukturnimi-reformami/?tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=c1662faf7788988d47ef71db3b82ae93

Zavod RS za zaposlovanje: anketa Napovednik zaposlovanja 2020/II

https://www.ess.gov.si/files/13704/Porocilo_Napovednik_zaposlovanja_2020_II.pdf

Zavod RS za zaposlovanje: Strokovna izhodišča za leto 2021

https://www.ess.gov.si/files/13699/Strokovna_izhodisca_let_2021.pdf